

ГЕОРГИ РУСАФОВ ТРИ СЕСТРИ

chitanka.info

Далече оттука — в полите на оная висока планина, дето зиме и лете по върховете ѝ се белеят снежни преспи — има едно бедно селце. Къщичките му са пръснати по голите склонове като стадо вкаменени овцици. Само една от тях е забравена долу, току под самото село. Схлупена, грохнала от старост, тя се гуши самотна сред напуснатата, потънала в бурени малка градинка.

Сега в тази къщичка няма жива душа.

Но преди много години там живеела една бедна женица заедно с трите си дъщери. И трите момичета били хубави като рози, и трите — сладкопойни като славеи. Щом запеели, цялото село стихвало, за да ги слуша. Открай време в къщата делеяла със стопанките сиромашкия им залък и пета жива душа — една врана. Тя била врана като всички врани, само бялата ѝ глава я отличавала от тях. С тази глава враната приличала на стара, престара баба, забрадена с бяла забрадка.

— Тя си ми е дружка от рождение!... — отговаряла сиромашкията на ония, които се чудели какво търси враната у дома ѝ. — Тя ми е ухото и окото за света — ходи вместо мене между хората и вечер ми разказва всичко, каквото е видяла и чула навън. Иначе как мога аз, бедна жена, да зарежа работата си и да хукна по света, за да знам какво става тук и там!...

И наистина, докато майката и дъщерите ѝ вадели коравия си залък в къщи, наведени над чуждата работа, враната подскачала цял ден из селото. Нищо не оставала невидено, нищо не пропускала да чуе. И вечер, когато се прибирала в къщи, всичко разказвала на своите стопанки. Предупреждавала майката да се пази от този или онзи чорбаджия, ако кроели да я измамат в цената за работата ѝ. А малките момиченца учела с кои деца да играят и от кои да бягат, защото не им мислят доброто. Или по кои улици да минават и кои да заобикалят, тъй като там дебнели зли кучета... После всички сядали край огнището и малката къщичка до късно ехтяла от песните на трите девойки.

Така се изтърколвали една след друга годините в къщичката сред китната моминска градина — с мъничко радост и много грижи, с малко песни и много труд — както е бивало всякога във всеки сиромашки дом. През това време майката все стареела и стареела, докато дъщерите ѝ расли от ден на ден по-хубави и по-хубави. Станали моми за чудо и приказ, заговорило се за тях из цялата планина...

— Кажи ми, мила вранке, какво казаха днес за мене в селото? — попитала веднъж през тези дни най-голямата дъщеря, когато враната се върнала в къщи. — Дали ще ми излезе скоро късметът да се омъжа?

— Говорят, че косите ти са златни като слънцето, хубава си била като разпукната розова пъпка, но сърцето ти било студено като кинжал... Няма да мине година и пред портите ни ще спре за тебе жених в златна колесница. Той ще те отведе да станеш господарка на най-богатия, дом в нашите планини... Дано тогава — така ти пожелават хората — не забравиш своите бедни братя и сестри!

— О, никога, никога! — извикала буйно девойката.

— Остави на времето да покаже това — посъветвала я строго враната.

След малко се обадила и средната дъщеря:

— Ами за мене, мила вранке, говори ли се нещо?

— Казват, че сте си приличали с голямата ти сестра като две капки роса — и по красота, и по сърце. Щастieto ще бъде щедро и към тебе — една година след като се омъжи сестра ти, пред портите ни на кон — върху седло от злато, сърма и коприна — ще спре друг жених... За тебе ще дойде той, ще те отведе също в богат дом, дето ще ти прислугват много слуги и слугини, ще си играеш с жълтици и скъпоценни камъни, а на трапезата ти ще димят най-скъпите яденета, каквито могат да се приготвят в нашите планини. Дано само тогава — пожелават и на тебе — не забравиш, че по света има и гладни хора!...

— О, никога, никога! — отвърнала още по-буйно от сестра си втората дъщеря.

— Нека времето покаже това — посъветвала и нея враната.

— А за малката ми дъщеричка, мила вранке, никой нищо ли не каза? — обадила се плахо майката, като видяла, че най-малката ѝ дъщеря си седяла мълчаливо в къта и се срамувала сама да запита за своя късмет.

— Казаха, как да не са казали!... Още същата есен, след като се задоми втората ти дъщеря, пред портите ни ще спре трети жених — за малката ще дойде той. Ще пристигне прашен, изморен, защото високо и далече в планината е неговият дом... Сега там е тъжно и тихо. Но щом влезе вътре младата невеста, всичко ще грейне, ще запее, защото — така говорят хората — под погледа на най-малката ти дъщеря се засмивали и най-кахърните очи!...

Всичко, което казала тази вечер враната, се сбъднало.

Минала, не минала година и една вечер през селото префучала златна колесница. Тя се спряла право пред малката градинка, дето се гушела къщичката на бедната жена. От нея слезнали облечени в скъпи дрехи сватове и един млад жених. Красив, напет, със сиви студени очи, той целият блестял в злато и коприна.

Гостите нахълтали шумно в малката къщурка. Поседели, що поседели, после взели със себе си най-голямата дъщеря и още същата вечер си заминали.

На раздяла майката прегърнала дъщеря си и през сълзи ѝ пошепнала:

— Иди си със здраве, мое чедо, в своя нов, по-хубав дом! Но никога не забравяй тия, сред които израсна... Не забравяй и старата си майка!

— О, мамо, само ме повикай, и ако ще тогава камъни да падат от небето, пак ще дойда да те видя!... — обещава младата невеста, скочила в колесницата и скоро се изгубила към обкованите със злато порти на мъжовата си къща...

След време дошъл ред за сватбата и на средната сестра. Нейният годеник пристигнал на кон-вихрогон, заобиколен от верни другари, всички яхнали скъпо натъкмени жребци.

Преди да се раздели с малката къщурка, с по-малката си сестра и със старата си майка, тя също обещава:

— Мамо, когато ти потрябвам за нещо, прати нашата врана да ми съобщи... И знай, че веднага ще дойда — няма да ме спре нито пек, нито мраз, нито дъжд, нито виелица!...

През есента на същата година се задомила и най-малката дъщеря на бедната вдовица. Нейният жених дошъл пеша и пеша отвел невестата си в своя дом, който се намирал далече, далече в планината.

На прощаване малката девойка нищо не казала на майка си. Но пълните ѝ със сълзи очи говорели по-добре от каквито и да било думи. По тях всички разбрали колко е голяма мъката ѝ по мъничката къщурка, дето прекарала детските си години, и по старата ѝ майка, която от тоя ден оставала сама-саменичка у дома.

След това дните в къщата на бедната вдовица потекли тихо и тъжно. Секнал там звънкият момински смях. Изчезнали от къщичката заедно с девойките и техните песни. Вътре бръмкало само вретеното, с

което сиромашката жена прела чуждите къдели, или хлопал разбойт, когато тъкала хорските платна. Не ходела вече никъде и враната, а по цял ден стояла до своята самотна стопанка и се мъчела да разгони мъката по свидните ѝ рожби, отлетели по чужди домове. Но напразно — каквото и да разказвала враната, майката почти не я слушала. Ушите ѝ били все навън — ту ѝ се струвало, че там някой ходи, ту пък, че ей сега вратите ще се разтворят и вътре ще влезе усмихната някоя от дъщерите ѝ...

Най-после старицата не изтраяла и един ден се помолила на враната:

— Иди, мила вранке, между хората и послушай какво говорят за дъщерите ми!

Враната веднага излетяла навън.

Тоя ден тя не се прибрала в къщи.

Не си дошла и на другия ден. Върнала се едва на третата вечер.

— Хайде, разкажи ми по-бързо, вранке, какво научи за моите мили ластовичета! — посрещнала я нетърпеливо още на прага майката.

— Всичко, всичко, каквото чух и видях, ще ти разкажа, майко!... Първия ден бях при най-голямата ти дъщеря. Хубаво си живее тя — по скъпи килими ходи, в злато и коприна се облича, на пухено легло спи; слугини я слушат, сладки ястия димят на трапезата ѝ. Но сърцето ѝ отдавна е забравило мъката на бедните — зли кучета вардят къщата ѝ, не дават сиромашка душа да припари за шепа брашно до широките ѝ двори... Втория ден надзърнах при по-малката ѝ сестра. И тя живее охолно като нея. Смях и песни от тъмно до тъмно кънтят в нейния дом, с жълтици и маргар си играе. Но смях и песни има само там — наоколо всички са тъжни, всички поглеждат с лоши очи към палатите ѝ, защото много хорска мъка са погълнали те и много сиромашки сълзи има по жълтиците, с които си играе дъщеря ти!...

Свило се сърцето на бедната майка. Тежко проклятие затрептяло на устните ѝ. Но тя събрала сили, потиснала го и с последна надежда запитала:

— А малката... видя ли как живее най-малкото ми ластовиче?

Радостни пламъчета светнали в очите на враната.

И тя на един дъх разказала:

— Днес минах край нея... Мъничка е нейната нова къща, майко, скромничко си живее тя там, но голямо слънце грее в нейния дом — сърцето на стопанката, твоята най-малка дъщеря! Хората от девет села, та чак в десето, все за нейната добрина говорят... Няма разплакани очи, майко, които тя да не е изсушила с блага дума; няма кахърно сърце, в което да не е събудила надежда; няма гладна душа, която да е потропала на портите ѝ и дъщеря ти да не е разделила с нея скромния си залък. Затова всички я обичат и благославят!...

— Да бъде благословена и от мене! — отдъхнала си майката.

Отново в малката къщичка, сгущена сред изоставената моминска градина, потекли тихи, еднообразни дни. В тях там бръмкало пак само вретеното или хлопал разбойт. Така изминало много време, без нещо ново да наруши тъжния покой между старите ѝ стени. Но веднъж пред прага на самотната вдовица спряла тежка болест. Без да чука, без да пита, тя се вмъкнала вътре и повалила на легло старата жена.

Майката се помъчила ден-два да се бори сама с болестта, па не изтраяла и една заран за втори път помолила враната:

— Иди, вярна дружке, пак при дъщерите ми! Повикай ги сега да дойдат при мене, защото усещам, че скоро ще си отида от тоя свят... Нека, преди да умра, наквасят устата ми със студена водица и да порадват очите ми, докато не съм ги затворила завинаги!...

Враната изхвъркнала веднага навън.

Отлетяла първо при най-голямата дъщеря.

Когато почукала на прозореца, невестата лъскала в стаята си две златни блюда.

— Какво има, вранке? Какво те носи насам? — посрещнала студено дъщерята пратеничката на майка си.

— Майка ти, чедо, е на смъртно легло!... Вика те да наквасиш със студена водица горещите ѝ уста и да порадваш очите ѝ, преди да ги е затворила завинаги.

Дъщерята се намръщила:

— И-их, тази моя майка, сега ли точно намери да се разболе! — започнала да се тюхка тя. — Не, вранке, не мога да тръгна днес за село, не мога да тръгна и утре... Днес трябва да излъскам тези блюда, защото утре ще ни дойдат големи гости. А кой ще ги посрещне, ако аз не съм тука и утре!

Свило се сърцето на враната от тези жестоки думи на неблагодарната дъщеря. И без да иска, устата ѝ отронила люта клетва:

— Дано навеки не се разделиш от тези блюда, лоша дъще!

Същия миг двата съда скочили от ръцете на безсърдечната дъщеря и се залепили отгоре и отдолу на снагата ѝ. А самата тя се свлякла на пода, смалила се и запълзяла като голяма костенурка...

Враната обаче не видяла нищо, защото вече летяла към дома на средната дъщеря. Когато стигнала там, оная седяла на златен стан и тъчела копринено платно.

— Какво те носи в моя дом, вранке? — надигнала се без желание дъщерята да посрещне враната.

— Майка ти, чедо, е много болна и ме прати да те извикам... Иска, преди да умре, да наквасиш устата ѝ със студена водица и да ти се порадва, докато не е затворила завинаги очи!

— Ах, ах... лош час е избрала майка ми да ме вика! — завайкала се дъщерята. — Не, вранке, не мога да мръдна оттука, докато не завърша платното си, защото искам на близкия празник мъжът ми да бъде с копринена риза, изтъкана от моите ръце...

— Дано тогава, жестока дъще — проклела отново враната, — вечно да тъчеш и никога да не спреш!

Щом издумала това, средната дъщеря се превърнала на голям сив паяк.

Но враната пак не видяла нищо, защото вече летяла с последните сили на старите си крила към дома на най-малката дъщеря. Когато почукала на портите ѝ, младата невеста месела хляб. Обаче щом чула желанието на майка си, тя не отронила нито дума. Не смогнала дори да си изтрие ръцете, а веднага припнала след дружката на майка ѝ към малката къщурка, дето я чакала с напукана уста болната жена.

Враната летяла, дъщерята тичала след нея. Така те не спрели цялата нощ. И на другата утрин рано-рано най-малката дъщеря прегърнала старата си майка... Вечерта на същия ден бедната вдовица склопила завинаги очи в нейните ръце. Но макар че била мъртва, по измъченото ѝ лице останала да сияе щастлива усмивка, застинала навеки там.

— Дано стане така, че на всички хора да носиш само радост и утеха, скъпо дете! — благословила враната добрата дъщеря. — И дано

хората те обичат и пазят — тебе, внуците и правнуците ти, — докато свят светува.

Сбъднали се и тия думи на враната.

Най-малката дъщеря доживяла до дълбока старост. Обичали я всички, които я познавали. А когато смъртта дошла при нея, добрата дъщеря се превърнала на златна пчела.

Оттогава са изминали хиляди години. Може би и повече. Но дори и днес нейните потомци цяло лято кацат от цвят на цвят, събират сладък медац и радват с него хората. Затова пък през зимата, когато навън всичко зъзне от студ, пчелите си спят кротичко в своите топли кошери. А събудят ли се — винаги намират до себе си мед и захар, оставени там за тях от признателните хора.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.